

Bespreking van voorstel voor een algemene Gedragscode voor commissarissen en toezichthouders

Inleiding

Prof. Dr. Auke de Bos en dr. Mijntje Luckerath-Rovers van de Erasmus Universiteit Rotterdam hebben een discussiedocument (oktober 2009) opgesteld waarin een voorstel wordt gedaan voor een algemene Gedragscode voor commissarissen en toezichthouders. Het doel is het vastleggen van de heersende normen zodat voor de commissarissen, maar ook in het maatschappelijk verkeer, de uitgangspunten van goed toezicht duidelijk zijn. In deze korte notitie ligt de vraag voor of de voorgestelde gedragscode werkbaar en wenselijk is voor commissarissen in woningcorporaties.

Aanleiding en argumentatie van de opstellers

De belangrijkste aanleiding voor het opstellen van deze gedragscode was de uitkomst van het Nationaal Commissarissen Onderzoek 2008 (NCO 2008), waarin duidelijk werd dat commissarissen vaak handelen aan de hand van ongeschreven regels en sommige richtlijnen of verantwoordelijkheden niet weten. Uit het NCO 2009 blijkt volgens de opstellers dat de meningen over de toegevoegde waarde van een beroepscode verschillen. Het meest positief over een beroepscode zijn de commissarissen bij woningbouwcorporaties (n=maximaal 40). Anderzijds zijn er commissarissen die meer zien in het delen van 'best practices'.

De argumentatie richt zich verder op twee thema's:

- Taken en verantwoordelijkheden: wetgeving rondom commissariaat is beperkt. De Code Tabaksblatt heeft een wettelijke basis. De opstellers schrijven dat een overkoepelende governance code die alles in detail probeert te regelen moeilijk te verwezenlijken is. Zij stellen dat er mogelijk wel plaats is voor een meer algemenere code. De rol van de commissaris is veranderd en de verantwoordelijkheden en verwachtingen die aan hen worden gesteld zijn gegroeid. Een door commissarissen veronderstelde toegenomen aansprakelijkheid in combinatie met een onduidelijke norm is niet wenselijk. Tegelijkertijd willen de opstellers niet toe naar een gedetailleerde checklist, maar naar het vastleggen van de ethische norm door op hoofdlijnen de heersende opvattingen op te schrijven.
- Voldoet het commissariaat aan de criteria van een professioneel beroep: deze vraag achten de opstellers relevant omdat die vaststelling meer reden zou geven voor een gedragscode, waarin onder andere professionaliteit, kwaliteit en vertrouwen worden gegarandeerd. Het instellen van een gedragscode kan bijdragen aan de professionalisering van een beroep. De opstellers concluderen dat het zijn van commissaris een professioneel beroep is.

Voorgestelde gedragscode

De opstellers pretenderen niet nieuwe inzichten te geven. De gedragscode bestaat uit tien thema's: taakomschrijving, onafhankelijkheid, integriteit, vertrouwelijkheid, samenstelling, functioneren, beloningen, kennis en ervaring, verantwoordelijkheid en verantwoording. Uiteraard zijn dit allemaal belangrijke thema's. De meeste worden ook in de Governance Code Woningcorporaties besproken en zijn voor commissarissen in corporaties dus al min of meer bekend. Andere punten zoals integriteit en verantwoordelijkheid worden in de VTW-brochure 'Criteria voor goed intern toezicht' kort belicht. Positieve invalshoek is het feit dat de opstellers de gedragscode ook zien als beoordelingskader voor de omgeving: dit is wat u van ons mag verwachten. Dit idee van 'verwachtingenmanagement' kan wellicht meer worden uitgewerkt en is het overwegen waard.

Conclusie

De gedragscode geeft belangrijke thema's, die gelden voor alle commissarissen. Per definitie mist zij daarmee wel de aansluiting bij een specifieke sector en het samenspel met het bestuur. De argumentatie is niet overtuigend dat een algemene gedragscode meerwaarde heeft naast bijvoorbeeld een al bestaande specifieke Governance Code Woningcorporaties. Zeker in het geval van de VTW waar ook nog onlangs criteria voor goed intern toezicht zijn opgesteld, waarin ook cultuur en gedrag zijn opgenomen. Samen geeft dit voldoende kader waar de commissaris bij een corporatie aan moet voldoen. Stapeling van codes en lijsten kan juist meer verwarring geven en kan de indruk scheppen dat de codes en lijstjes belangrijker worden dan onderliggende houding en gedrag.